

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

POČÁTKY VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉM KRUMLOVĚ

Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Svobodová, Ph.D.

Autor práce: Michal Viktora

Studijní obor: Pedagogika volného času

Forma studia: Kombinovaná

Ročník: Třetí

2011

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské (diplomové) práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne 30. března 2011

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Zuzaně Svobodové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	5
1. Historie města Český Krumlov	7
2. První vzdělávací instituce na území města Český Krumlov	13
3. Vývoj školství v Českém Krumlově ve středověku.....	19
4. Vývoj školství v Českém Krumlově v novověku	31
5. Umělecké školy v Českém Krumlově.....	38
6. Počátky školství na Českokrumlovsku	41
Závěr	43
Použité zdroje.....	46

Úvod

Počátky vzdělávání a školství na českém území jsou poměrně různorodé, a to především proto, že vznik sídel na českém území je historicky nesourodý, především pokud se týká hlediska časového, ale i z hlediska náboženského. První školy, které na českém území vznikaly, především tedy školy ve městech, jsou spojeny s církví a církevními spolky.

Církev a vzdělávání jsou historicky významně spjaty, což je případ i Českého Krumlova, na který bude tato práce zaměřena. Městské školy vznikaly právě z iniciativ církve. Status města se školou mimo jiné ukazuje také fakt, na jak vysokém stupni rozvoje se město v průběhu staletí nacházelo. Přibývání škol, a to i škol různého zaměření, svědčí o tom, že se město stalo významným z hlediska vzdělávání a osobnostního rozvoje.

Český Krumlov je jedno ze starších měst na českém území, a tak se zde předpokládá poměrně raný vývoj vzdělávání a školství. Práce se zaměřuje na zkoumání vzniku vzdělávání na území Českého Krumlova a také v jeho okolí, ale snaží se sledovat i historický vývoj vzdělávání na území tohoto historického města.

Cíl práce je následující: Prezentovat historický rámec počátků vzdělávání v Českém Krumlově a jeho okolí se zaměřením na školy klasického vzdělávání, ale i vzdělávání uměleckého. Práce se dále zaměří i na následný vývoj školství v tomto městě v dalších staletích.

Pro naplnění cíle této práce je text rozdělen do celkem šesti základních částí. V první části bakalářské práce bude prezentováno město Český Krumlov, na něž je v rámci tohoto textu maximálně zaměřeno. Je potřeba nejprve určit historické souvislosti a prezentovat situaci města v době, kdy vznikalo, a v době, kdy zde začal fungovat první vzdělávací ústav. Historický úvod města je tak předpokladem pro rozvinutí dalšího zkoumání, které je primárním smyslem této práce.

Druhá, třetí a čtvrtá část se zaměřují na vývoj vzdělávání v Českém Krumlově s tím, že stěžejní je kapitola druhá, která se zabývá právě počátky

vzdělávání v Českém Krumlově a snaží se odhalit instituce a místa, kde se vzdělávání prvně rozvíjelo a na něž bylo následně navazováno v dalších letech. Třetí kapitola se zabývá vývojem ve středověku, čtvrtá kapitola pak krátce naváže vývojem v novověku, kdy za oddělení středověku a novověku nebude brán přímo rok 1492, ale spíše samotný vývoj vzdělávání v Českém Krumlově a jeho směry v jednotlivých obdobích.

Pátá kapitola je zaměřena na umělecké vzdělávání v Českém Krumlově, které zde má poměrně silnou historii a i v současné době jsou umělecké školy v Českém Krumlově významnými pro daný region. Český Krumlov je znám díky svým pěvcům, ale také například Slavnostem pětilisté růže, na kterých se místní žáci uměleckých škol také podílejí. Pro svou historii, ale i díky významným památkám a osobnostem je možné Český Krumlov považovat za město umělcům zaslíbené.

Poslední kapitola se zabývá počátky vzdělávání na Českokrumlovsku obecně a snaží se najít další významná místa v této oblasti, která se mohla poměrně brzy pyšnit vlastní školou a mohla tak vychovávat nové žáky.

Základní metodou, která bude v práci využívána a na níž bude bakalářská práce stavět, je studium literatury a pramenů. Pro potřeby práce bude získána literatura, která se tímto tématem zabývá přímo, anebo alespoň okrajově. Studium dokumentů je tak základem, na něž bude navazovat sepsání přehledného a jasného vývoje vzdělávání ve městě.

Ač se toto téma může zdát neaktuálním, dle mého názoru, je nutné sledovat historickou linii a zabývat se tím, jak se vzdělávání v jednotlivých obdobích vyvíjelo, jaké byly jeho možnosti, jaká zde byla omezení a také jak se školství v oblasti dále formovalo, jaký to mělo význam pro město, apod. Historie města je se vzděláváním většinou poměrně úzce spjata, navíc téma, které bylo pro tuto práci zvoleno, je natolik specifickým, že je v české literatuře řešeno spíše okrajově, nikoli s přímým zaměřením právě na Český Krumlov a nebo právě na vzdělávání.

1. Historie města Český Krumlov

Pokud se budeme zajímat o historii Českého Krumlova, je vhodné začít skutečně od začátku. První doklady¹ o tom, že se v oblasti vyskytují lidé, jsou z období doby kamenné a nálezy byly zaznamenány v městské části Dobrkovice. V tomto případě se jednalo o člověka typu *Homo sapiens*. Další nálezy se pak objevily v městské části Latrán, kde jsou v současnosti zahrady pivovaru Eggenberg. I v mladší době kamenné byla oblast zahrad vyhledávaným místem a lidé se zde vyskytovali zhruba v letech 5500 až 4000 př. n. l. Novější nálezy určují, že v oblasti, kde je v současnosti druhé zámecké nádvoří, mohlo existovat výšinné sídliště, a to na přelomu starší doby bronzové a střední doby bronzové, tedy zhruba 2200 až 1200 př. n. l. Podobné sídliště bylo situováno na vápencovém kopci v městské části Vyšný. Pokud se vrátíme k sídlišti na druhém zámeckém nádvoří, to zde bylo znovu osídleno v prvním tisíciletí př. n. l. Sídlíště se pak v období 750 až 50 př. n. l. vyskytovala i v oblasti mezi Domoradicemi a obcí Přísečná a mezi městskou částí Nové Spolí a obcí Spolí.²

Osídlování oblasti pokračovalo i ke konci letopočtu, a to především díky Keltům, kteří sem začali přicházet ve třetím a ve druhém století př. n. l. V regionu zakládali svá oppida, kdy nejznámější a ve své době také nejrozsáhlejší oppidum se nalézalo v blízkosti současné obce Třísov. Toto oppidum bylo založeno zhruba v polovině 2. století př. n. l. Do oblasti se však postupně dostávali Germáni, kteří původní obyvatelstvo vytlačovali, a tak Kelti opustili svá oppida ještě na sklonku letopočtu. Základem nového rozvoje v oblasti jsou Slované, kteří na území současného Českého Krumlova přicházejí v 6. století již našeho letopočtu. Nejkomplexnější pozůstatky této raně středověké lidské přítomnosti byly nalezeny v oblasti pivovarských zahrad na Novém Městě. Od 6. století v podstatě až do století dvanáctého nelze hovořit o trvalejším lidském osídlení, alespoň podle dochovaných a objevených pozůstatků. Pozůstatky jsou ojedinělé a předpokládá

---

¹ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 6.

² KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 6.

se, že naleziště jsou v současné době zastavěna domy, které zde vznikaly během středověku a následujících staletí.³

Dostáváme se do 13. století a zde konečně k první písemné zmínce o městu Český Krumlov, tehdy ještě pouze Krumlov. Nutno navíc dodat, že město mělo mnoho názvů, než bylo ustáleno právě na Krumlov, jak bude dále v práci rozebráno.

„A aby vše, co je obsaženo v předeslaném rozhodnutí, bylo neporušitelně a věrně zachováno s pomocí našeho potvrzení, řečeného biskupa a církve, dali jsme napsat přítomnou listinu a na potvrzení a svědectví předeslaných věcí dali jsme k listině přivěsit naši dvojitou pečeť a pečeti rozhodčích v přítomnosti zapsaných svědků. Svědkové jsou tito: bamberský biskup Jindřich, frisingenský biskup Konrád, seckavský biskup Oldřich, větší pasovský probošt Meingot, werdenský probošt a pasovský kanovník Eberhard, sklep mistr a pasovský kanovník Boppo, Havel z Lemberka, Božek ze Znojma, Wichardus z Trnavy, Zdislav ze Šternberka, komorník Beneš, Smil bratr Božkův, **Vítek z Krumlova**, číšník Albert z Celkingu, Jindřich z Merswanch a Jan jeho syn, Wolfker z Parowe, Liupoldus z Valkensteinu, Arnold Piber a mnozí jiní. Nejpřednější však náš nejmilejší otec, jasný král český, přítomnou listinu určil pojistit svou pečeti pro bezpečnost. Dáno v Praze léta Páně 1253, na dubnové kalendy⁴.“⁵

Tento dokument byl posvěcen moravským markrabětem a rakouským a štyrským vévodou Otakarem, pozdějším králem Přemyslem Otakarem II., čímž se zavázal dbát rozhodnutí výše uvedených biskupů ve sporu o léno. Ale důležitější než obsah dokumentu je jméno Vítky z Krumlova. V latinském textu listiny se přímo uvádí jméno Witigo de Chrumbenowe⁶, ale právě Chrumbenowe

---

³ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 6.

⁴ Jedná se o datum 1. dubna.

⁵ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., BŮŽEK, V. *Českokrumlovsko v proměnách staletí*. Český Krumlov : Státní okresní archiv Český Krumlov, 1999. 72 s. ISBN 80-238-4620-5. S. 11.

⁶ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., BŮŽEK, V. *Českokrumlovsko v proměnách staletí*. Český Krumlov : Státní okresní archiv Český Krumlov, 1999. 72 s. ISBN 80-238-4620-5. S. 10.

je jedním z prvních označení pro Krumlov. V historii je pak možné vysledovat další názvy⁷:

- 1258 – Crumlow,
- 1259 – Krvmbenowe,
- 1260 – Krummenowe,
- 1261 – Crummenowe,
- 1274 – Chrumnow,
- 1283 – Crumnaw,
- 1305 – Chrvmenow,
- 1312 – Chrumpnaw,
- 1325 – Crumpnau.

Pokud se dále týká jména, přívlastek „Český“ se u jména města poprvé objevil v latinském textu, který se vázal k novému vysvěcení kostela sv. Víta – tento text je z roku 1439 a uvádí se zde doslova Boemo Crumloviensis. Pokud se týká českých pramenů, jež byly v češtině psané, první zmínka, v níž se přímo vyskytuje spojení Český Krumlov, je z 27. září 1459 – zmínka pochází z listiny mezi Janem II. a Joštem II. z Rožmberka. Uvádí se zde doslova města našeho Crumlowa Czeského. Dvouslovné pojmenování pro město se začíná ve větší míře používat až od 16. století.⁸

Pokud se vrátíme k první zmínce o městě Český Krumlov, je potřeba si uvědomit, že se jedná pouze o zmínku toho, že zde byl určitý pán, tedy Vítek z Krumlova, a z toho se odvozuje, že zde měl své panství, svůj hrad. Z tohoto však není možné přesně datovat, kdy hrad vznikal, ale lze předpokládat, že tomu bylo v době mezi 12. a 13. stoletím. Zároveň je vhodné poznamenat, že se jedná o zmínku, která určuje, že je zde hrad, nikoli však o zmínku, která prezentuje status města. O tom, že je Český Krumlov městem, se dovídáme z listiny, která byla sepsána roku 1309. V této listině, kterou vydala kancelář Jindřicha I.

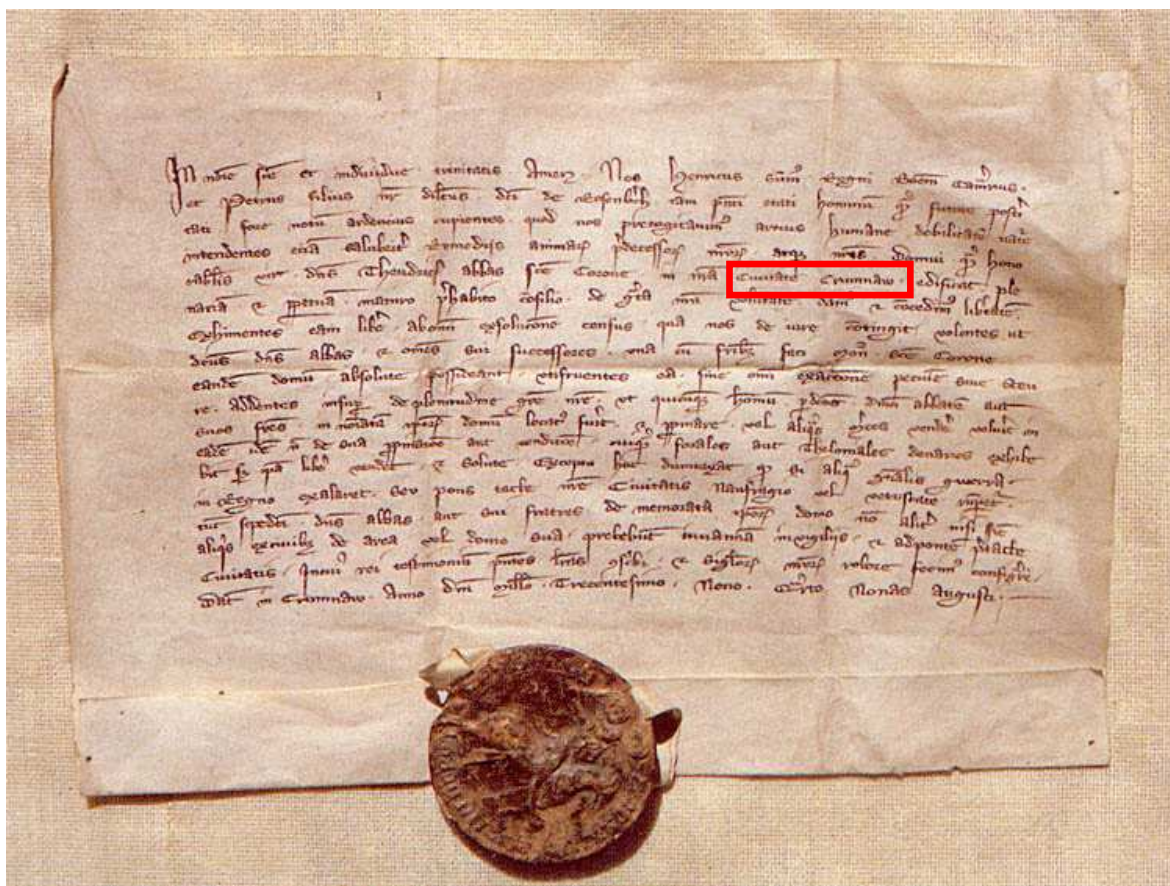
---

⁷ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 8.

⁸ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 8.

z Rožmberka, se doslova píše „dům, který postavil ctihodný muž, pan Teodorich, opat Svaté Koruny, v našem městě Krumlově“⁹. Listina je na následujícím obrázku:

Obr. č. 1: Listina Jindřicha I. z Rožmberka z roku 1309 pro zlatokorunský dům v Českém Krumlově

Zdroj: ckrumlov.cz (2010)¹⁰

Na Obr. č. 1 je v červeném rámečku zvýrazněno místo, kde se doslova píše Ciuitate Crumnow, což je právě určení, že Český Krumlov byl v roce 1309 již městem, nikoli pouze hradem. V této době je Český Krumlov sídelním místem,

⁹ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 8.

¹⁰ ČESKÝ KRUMLOV. *Listina Jindřicha I. z Rožmberka z roku 1309, ve které je Český Krumlov poprvé označen jako město* [online] 2010. [cit. 29. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.ckrumlov.info/img.php?img=atr395i1&LANG=cz>>.

a to od roku 1302, kdy byl listinou českého krále Václava II. darován se všemi okolními vesnicemi a statky nejvyššímu komornímu Českého království, jímž byl již zmiňovaný Jindřich z Rožmberka – později tedy známý jako Jindřich I. z Rožmberka. K tomuto darování muselo dojít proto, že Pánové z Krumlova vymřeli osobou Voka z Krumlova po meči a hrad by tak zůstal bez pána.¹¹ Proto král určil, aby se právě Rožmberkové stali správci hradu, a to po poměrně dlouhou dobu. V následující časové ose je možné sledovat, jak se měnily rody vládnoucí v krumlovském panství¹²:

- **Páni z Krumlova (Vítkovci)** – není jasné, kdy přesně začali na hradu Český Krumlov vládnout, ale jejich panování skončilo zmiňovanou smrtí Voka z Krumlova.
- **Rožmberkové** – od roku 1302 do roku 1601, kdy byl Petr Vok z Rožmberka nucen hrad postoupit císaři Rudolfovi II. Habsburskému, a to v důsledku dluhů, s Petrem Vokem navíc vymřel i rod Rožmberků,.
- **Habsburkové** – v podstatě od roku 1601 do roku 1622 je hrad pod císařskou správou a není pod patronací některého z českých rodů, ale jak je patrné, nikoli na dlouho.
- **Eggenberkové** – v roce 1622 je Český Krumlov udělen Ferdinandem II. Habsburským rodu Eggenberků, a to konkrétně Janu Kristiánovi I. z Eggenberka – důvod pro udělení panství byl především v tom, že Jan Kristián během třicetileté války císaře Ferdinanda II. Habsburského finančně velmi podporoval.
- **Schwarzenberkové** – právě Schwarzenberkové jsou posledním rodem, který na Českém Krumlově panoval, počátkem 18. století vymírá rod Eggenberků, který se významně zasloužil o přeměnu města, a na jejich místo nastupují právě Schwarzenberkové, a to na základě dědičného práva,

---

¹¹ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., BŮŽEK, V. *Českokrumlovsko v proměnách staletí*. Český Krumlov : Státní okresní archiv Český Krumlov, 1999. 72 s. ISBN 80-238-4620-5. S. 13-17.

¹² KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3.

ČESKÝ KRUMLOV. *Historie města Český Krumlov* [online] 2010. [cit. 29. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/mesto_histor_himeck.xml>.

jejich panování trvá až do roku 1947, kdy je hrad a zámek Český Krumlov zestátněn; i v současné době je hrad a zámek Český Krumlov majetkem státu a nepředpokládá se jeho navrácení rodu Schwarzenberků.

Osud a historie Českého Krumlova jsou poměrně spleťtí a v podstatě každý pán, kterého Český Krumlov měl, se určitým způsobem zapsal nejen do jeho historie, ale i do jeho rázu. Každý rod, který zde vládl, si zámek a hrad, který zde stojí, upravoval na základě svých potřeb a s tím, jak se měnil hrad a zámek, měnila se i tvář města, a to nikoli pouze z hlediska architektonického, ale i z dalších pohledů.

A jedním z těchto pohledů je i vzdělávání. Vzdělávání se ve městě vyvíjelo poměrně pomalu, a jak bude v dalších kapitolách této práce patrné, mělo různé podoby a různá specifika, která jsou skutečně jedinečná pouze pro město Český Krumlov.

Pokud bychom vycházeli se současného stavu, v Českém Krumlově jsou instituce pro předškolní děti, základní školy, střední školy a učiliště, stejně jako je zde i základní umělecká škola. Vývoj ve městě byl poměrně složitým a dlouhodobým procesem, který vedl až ke stavu, který je zde v současnosti a který bude podrobněji popsán ve čtvrté kapitole této bakalářské práce, která se věnuje zejména počátkům vzdělávání v Českém Krumlově.

Nutno říci, že historie vzdělávání v Českém Krumlově sahá do doby, kdy jsou evidovány první zmínky ve městě, z čehož vyplývá, že v podstatě již v počátcích svého rozvoje se Český Krumlov zaměřil i na to, aby zde fungovala škola. Jak bude později podrobněji rozepsáno, jednalo se o školu, která byla spojena s místní farností. Již nyní se tedy dostáváme k tomu, že církev měla ve městě poměrně velký vliv, a to jak na místní život, tak i na vzdělávání a školství v této oblasti. I v současné době je v Českém Krumlově možné najít budovy, které jsou historicky spjaty právě se vzděláváním, což opět bude předmětem následujících kapitol, kde budou jednotlivé školy prezentovány, a to včetně ilustrací, které dokreslí kompozici vzdělávání v Českém Krumlově a v rámci historického vývoje.

2. První vzdělávací instituce na území města Český Krumlov

Pokud se chceme zaměřit na první vzdělávací instituce v Českém Krumlově, je potřeba podrobněji prozkoumávat prameny, protože není úplně známé, kdy přesně došlo k vytvoření první školy ve městě. Touto nejasností je nutné chápat přesné datování na rok, pokud je možné určit konkrétní dobu, kdy k tomuto došlo. Jedna z prvních zmínek o škole se datuje do 14. století, a to konkrétně ke stavbě kostelu sv. Víta, který je jednou z důležitých dominant tohoto města.

„Církevní instituce v Českém Krumlově – farní kostel sv. Víta i minoritský a klariský klášter tvořily na sklonku 14. století přirozenou součást rychle se rozvíjejícího města. Těšily se nejen přízni rožmberské vrchnosti, ale i měšťanů a okolních vladyckých rodin, což se odráželo v jejich velmi dobrém materiálním zajištění. Vnitřně byly řádně spravovány a to umožňovalo, aby plnily v tehdejší společnosti svoje poslání společenské, kulturní i vzdělávací.“¹³

Právě církevní instituce jsou těmi, jak již bylo dříve poznamenáno, které jako první přinesly vzdělání do města. Nejednalo se samozřejmě o jev lokální, ale ve středověku je vzdělávání a výchova spojena právě s církví, která se jako první snažila šířit vzdělání a moudrost, samozřejmě za doprovodu studia bible, respektive především na základě studia svatých textů. Ale přesto je nutné jednotlivým církvím děkovat, protože byly to právě ony, kdo založily tradici školství nejen v Českém Krumlově.

První jméno, které je se vzděláváním v Českém Krumlově spojeno, je jméno faráře Hostislava, který se významně zasloužil o to, aby ve městě vznikla první škola, která pomáhala vzdělávat chlapce. Zde je nutné si uvědomit, že církevní vzdělání, které bylo poskytováno pod záštitou školy pod kostelem sv. Víta, se týkalo pouze chlapců. Dívky, a to především dívky urozeného původu, se mohly vzdělávat a byly vychovávány až později, jak bude v bakalářské práci dále popsáno.

---

¹³ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., VESELÝ, J. *Českokrumlovsko 1400-1460*. 1. vyd. Český Krumlov : Státní okresní archiv v Českém Krumlově, 1997. 90 s. S. 54.

Pokud se vrátíme k osobnosti faráře Hostislava, literatura si pamatuje a zaznamenala jeho přínos: „Mezi faráři českokrumlovskými je zvláště zajímavou postavou farář Hostislav, který působil v Českém Krumlově v letech 1369-1414, tzn. celých 45 let. Pocházel z Bílska u Vodňan. Od roku 1374 zastával funkci děkana doudlebského, která potom přecházela i na jeho nástupce ve farním úřadu. Společně s dalšími vlivnými osobami z různých společenských vrstev, s nimiž přicházel do styku a které ho podporovaly, dosáhl pozoruhodných výsledků činnosti. Svým nástupcům zanechal téměř dokončený gotický chrám, kterému věnoval mnoho organizačního úsilí při zajišťování finančních prostředků i provádění stavebních prací. Záhy po jeho nástupu do úřadu se v Českém Krumlově začala rozvíjet škola, která od počátku 15. století sídlila v kamenném domě v blízkosti kostela.“¹⁴

Právě farář Hostislav je tedy osobou, která založila tradici škol v Českém Krumlově, která samozřejmě přetrvala až do současné doby, což je dáno především skutečností, že nároky na vzdělávání se výrazně zvýšily a bylo potřeba zajistit dostatek vzdělávacích institucí. V současné době by již pouze jedna jediná škola nestačila, i proto je ve městě několik školských ústavů, jak bude v závěrečné fázi této práce také prezentováno.

Nyní je vhodná poznamenat, jakou podobu vlastně první škola měla. Pokud bychom tuto budovu chtěli hledat v současném Krumlově, neuspěli bychom. Důvod je poměrně prozaický: „Původní, nejspíše dřevěnou školu – stála v těsné blízkosti kostela sv. Víta na straně jižní, odvrácené od města –, kterou Hostislav zastihl při svém nástupu v úřad krumlovských farářů a kterou pamatoval po většinu života, vystřídala téměř symbolicky právě na konci jeho působení budova nová, kamenný dům.“¹⁵ Ano, původní škola, která v Českém Krumlově fungovala, se tedy již nedochovala, protože podlehla času a především tomu, že ji nahradila kamenná budova, kterou je již možné v Českém Krumlově najít, a to i v současné době.

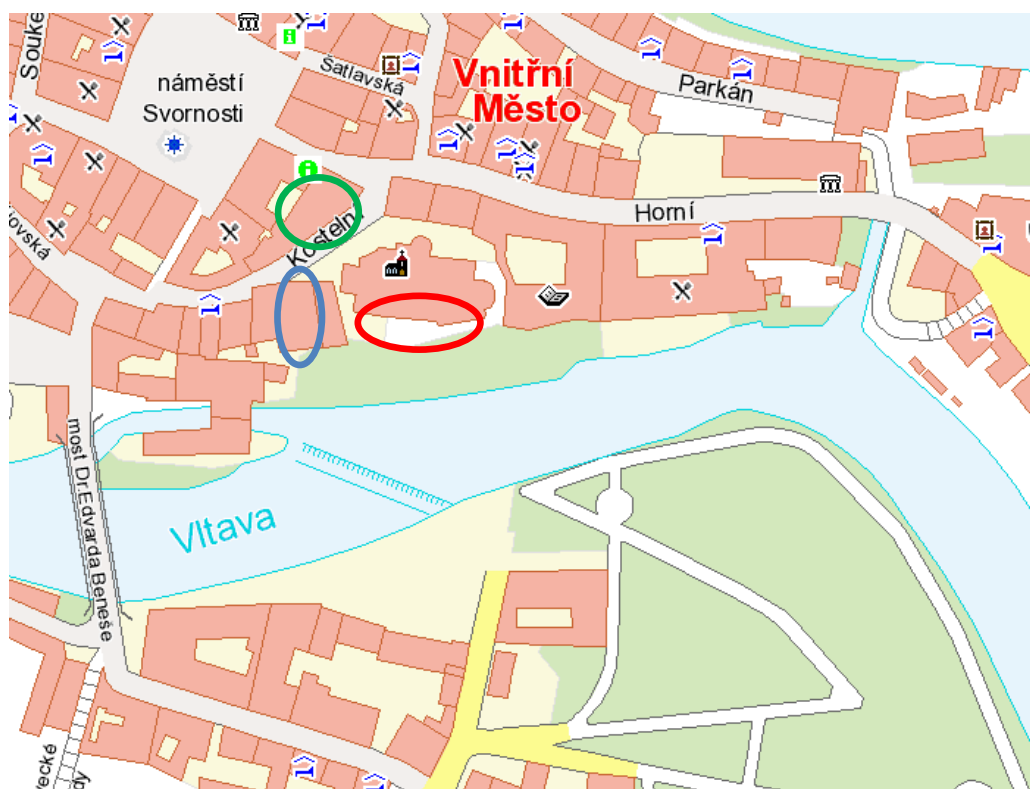
---

¹⁴ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., VESELÝ, J. *Českokrumlovsko 1400-1460*. 1. vyd. Český Krumlov : Státní okresní archiv v Českém Krumlově, 1997. 90 s. S. 55.

¹⁵ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 12.

Ještě než se budeme komplexněji zabývat kamennou budovou školy v Českém Krumlově, je vhodné upozornit a poukázat na to, kde se stará dřevěná škola skutečně (na základě zjištěných fakt), nacházela. K tomu poslouží výřez z mapy města:

Obr. č. 2: Mapa Českého Krumlova s vyznačením první školy

Zdroj: ckrumlov.cz (2011)¹⁶

Škola se nacházela v místě (červeně vyznačené místo na obrázku č. 2), které není přímo přístupné z ulice, ale je možné se k němu dostat okolo kostela a nebo skrz kostel. Kamenná budova školy, která nahradila tuto dřevěnou, nestojí příliš daleko, protože se nachází v podstatě hned vedle kostela. Škola se tedy v podstatě přesunula jen o několik kroků dále a zakotvila v místě, které se pro vzdělávání ukázalo tradičním.

¹⁶ ČESKÝ KRUMLOV. *Mapa města Český Krumlov* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://mapy.ckrumlov.cz/tms/ckrf_a/#c=-769793%252C-1182727&z=5&l=zm,pp&p=kpr,ksz,uby,atr&>.

Z minulosti se zachovaly následující údaje, které svědčí o tom, že škola v Českém Krumlově působí již skutečně velmi dlouhou dobu, dá se beze strachu hovořit o více jak 600 letech. Přesné datování, jak již bylo poznamenáno, není dochováno, ale pokud vycházíme z prezentovaných skutečností a následujícího textu, je možné určit vznik první školy poměrně konkrétně. „Při kostele sv. Víta působila také škola. Rektor neboli školmistr je poprvé uveden v dokumentech z roku 1372, učitel z roku 1380. Kamenná školní budova existovala již v roce 1407. Byl to dům v Kostelní ulici č. p. 162, který školním účelům slouží dodnes. Má zde sídlo základní umělecká škola. Tento dům věnoval českokrumlovské škole Venclín v Cipína, což potvrdil Jindřich III. z Rožmberka v roce 1410.“¹⁷

Pokud se vrátíme k Hostislavovi a k tomu, že on na svůj úřad přišel v roce 1369, dokumenty uvádí¹⁸, že v podstatě již s jeho nástupem došlo ke vzniku první školy na území Českého Krumlova a zároveň, že první školmistr byl zapsán v roce 1372, lze podle těchto skutečností odvodit, že škola, ve své dřevěné (nedochované) podobě, musela vzniknout zhruba mezi léty 1369 až 1372, což je poměrně konkrétní datování. Činnost v této škole se však postupně přesunula do kamenné budovy.

První škola, která měla své kamenné sídlo, se tedy nachází nedaleko kostela sv. Víta, kde měla své sídlo škola úplně první, dřevěná. Budova, která je i v současnosti využívána pro potřeby základní umělecké školy, je na mapě na obrázku č. 2 vyznačena modrou barvou. Zde je pak současná podoba této školské stavby:

---

¹⁷ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 15.

¹⁸ SCHMIDT, V., PICHA, A. Das wissenschaftliche Leben und der Humanismus in Krummau im 15. Jahrhundert. *Mittheilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen XLII*, 1904, s. 61 – 77.

Obr. č. 3: Dům v Kostelní ulici č. 162 – první kamenná škola

Zdroj: ckrumlov.cz (2011)¹⁹

V současné době funguje budova jako sídlo základní umělecké školy, ale pro potřeby umělecké školy slouží ještě budova další, kterou je dům v Kostelní ulici č. p. 163, který je hned naproti domu č. p. 162 (na obrázku č. 2 je dům č. p. 163 vyznačen zelenou barvou). Škola se tedy od dob Hostislavových výrazně rozrostla a již neslouží svým původním účelům. V rámci páté kapitoly práce bude historii využívání této budovy z hlediska uměleckého vzdělání věnováno více prostoru.

Dobu Hostislavovu lze považovat za poměrně úspěšnou z hlediska církve, kdy došlo k výstavbě gotického chrámu, ale především také proto, že se výrazně dopomohlo k rozvoji vzdělávání v Českém Krumlově. Město se tak postupně stávalo velmi vlivným centrem v oblasti, a především v rámci německého pohraničí.

---

¹⁹ ČESKÝ KRUMLOV. *Kostelní č. p. 162* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/img.php?img=845&LANG=cz>>.

Běh církve a vzdělávání se ale nemohl zastavit po Hostislavově odchodu, právě naopak. Farář zanechal „rozpracované dílo, na které měli jeho nástupci navázat a pokračovat v něm. „Na Hostislavovu činnost navázali další kněží v kostele sv. Víta. Jejich přičiněním získala škola během 15. století pověst uznávaného vzdělávacího ústavu v Čechách. Na škole působil ve funkci kantora např. Jan z Lopřetic, v roce 1433 uváděný jako sakristián kostela. (...) Existenci poměrně početného sboru kněží, výkon duchovní služby i činnosti školy umožňoval značný majetek, kterým byl kostel v průběhu let obdarován nebo který faráři sami zakoupili.“²⁰

Škola se tedy v oblasti dále vyvíjela, ale je nutné si uvědomit, že i zde docházelo k určitým problémům, které stály právě na tom, že škola byla silně svázána s církví. Odkaz byl zanechán a v podstatě záleželo pouze na tom, jak se k němu Hostislavovi následovníci postaví. Ale problémem nebyly pouze samotné osoby, které vykonávaly dohled nad církevní činností ve městě, problémem se staly i historické události, které vedly k tomu, že se církev dostávala do problémů, což se muselo jednoznačně podepsat i na úrovni vzdělání a školy v Českém Krumlově. V tomto ohledu je potřeba dívat se na dějinný dopad spíše negativně, neboť se blížil rok 1415 a nadcházela doba husitská, doba válečná, která ovlivnila mnohem více oblastí života než pouze tu, na kterou se bakalářská práce soustředí především.

Následující kapitola, která navazuje na tuto, se komplexněji zabývá stavem, který byl ve školství do konce středověku, který je pro zjednodušení a pro lepší pochopení této problematiky stanoven na první polovinu 16. století, což v podstatě vychází z datování, kdy své názory prezentoval Martin Ether a církev se začala měnit. Datování, které jako bernou minci používá objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem, by bylo pro potřeby práce nevhodné. Objevení Ameriky se vzdělávání v Českém Krumlově a okolí v podstatě vůbec nedotklo, církevní dopady jsou již závažnější.

---

²⁰ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., VESELÝ, J. *Českokrumlovsko 1400-1460*. 1. vyd. Český Krumlov : Státní okresní archiv v Českém Krumlově, 1997. 90 s. S. 55.

3. Vývoj školství v Českém Krumlově ve středověku

„Dobrý stav školy, chod vyučování a úroveň rozhodujících činitelů, jimiž přitom byli školmistr, kantor a choralisté, záležela velmi mnoho na faráři, v jehož rukou spočívalo až do poloviny 16. století nejen hmotné zajištění školních oficiálů, nýbrž i zodpovědnost za vyučování po obsahové stránce. Ale poněvadž podací právo na krumlovskou faru patřilo Rožmberkům, kontrolovali nepřímou chod školy vlastně také oni. Těsný vztah mezi farou a vrchností byl v předhusitské době posílen ještě tím, že několik krumlovských plebánů vykonávalo současně funkci rožmberských kancléřů.“²¹ I proto došlo takovým problémům v době husitské, protože pokud zde nebyla dostatečná podpora ze strany vrchnosti do rukou církve, nemohla fara, v tomto případě tedy kostel sv. Víta, dostatečně podporovat školu a její vývoj. Následující text se pak zabývá především dopadem husitských válek na vzdělávání v Českém Krumlově.

Doba husitská se podepsala v podstatě na celém Českém království a musela tak dopadnout i na Český Krumlov. Stalo se tak především i proto, že Oldřich II., který byl ve chvíli, kdy se stal pánem Krumlova, ještě příliš mladý, aby se vlády ujal. Ve chvíli, kdy k tomuto převzetí moci skutečně došlo, příliš nestál na straně obyvatelstva a nešlo mu o rozvoj města, respektive o rozvoj vzdělávání. Problémem se stalo, že se Oldřich II. velmi zadlužil, což nakonec vedlo i k tomu, že se z finančních problémů nedostal až do své smrti, k níž došlo v roce 1462. Jakékoli možnosti, že by se zabýval školskou politikou, tak naprosto nepřipadaly v úvahu. „Válečné události v husitské době (1419-1471) dost značně ztenčily příliv dobrodiní udělovaných kostelu a škole. Pokles příznivců – v pramenech lze pro školu zaregistrovat 10 obdarování (z toho jedno bylo vyplněno až v době vladislavské) – naznačuje ve srovnání s předcházejícím,

---

²¹ SCHMIDT, V., PICHA, A. Das wissenschaftliche Leben und der Humanismus in Krummau im 15. Jahrhundert. *Mittheilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen XLII*, 1904, s. 61 – 77.

přibližně stejně dlouhým obdobím, jak hluboko zasáhly války do hospodářských možností obyvatelstva Českého Krumlova.“²²

Došlo tedy k tomu, že církve musela hospodařit s mnohem menším rozpočtem, než v předcházejících letech. Muselo se to promítnout do činnosti školy, která dále byla školou latinskou. K vyučování v jiných jazycích došlo až později. Latinská podstata školy je dána i tím, že zde vyučovali církevní hodnostáři, respektive osoby, které k církvi určitým způsobem patřily, nikoli obyčejní učitelé. Navíc němčina v té době ještě nebyla tak rozšířenou jako dříve, o češtině pak ani nemluvě. Ta přišla až později, i když samozřejmě už Mistr Jan Hus přišel s novou českou gramatikou, která dala základy pro moderní češtinu, jak ji známe.²³ Husitské období je tak obdobím určujícím pro tuto dobu, obdobím, které znamenalo výrazné dopady na denní život.

Škola se vyvíjela velmi pozvolna a v podstatě docházel k jejímu určitému úpadku. „Vlastní význam školy jako střediska vzdělání tak nepřímě poklesl, poněvadž se zvýšila její závislost na závazcích krumlovského kostela. Úzké spojení obou těchto institucí bylo v husitské době zdůrazněno i výjimečným postavením Krumlova, který se stal sídlem několika administrátorů pražského arcibiskupství, kanovníků pražské a vyšehradské kapituly a mnoha příslušníků řadového i světského kněžstva.“²⁴

Škola se tak stala v podstatě institucí, která neměla již takový význam a bylo na ni pohlíženo jako na potřebnou, ale nikoli jako na zásadně důležitou. To, co škola znamenala na počátku první poloviny 15. století, ztratilo na svém významu. A problém byl podobný, s jakým se setkáváme v současnosti – nedostatečné finanční prostředky. Ty zapříčinily, že se škola přestala za dob husitských válek vyvíjet, což ale neznamenovalo, že by škola skončila. Lidé nadále měli zájem na tom, aby se jejich děti vzdělávaly, stejně jako měli na vzdělávání

---

²² HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 14.

²³ KUČERA, K. Vývoj účinnosti a složitosti českého pravopisu od konce 13. do konce 20. století. *Slovo a slovesnost*. Praha, 1998, roč. 59, s. 178–199.

²⁴ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 15.

zájem i kněží, ale přece jen se do středu pozornosti dostaly jiné problémy, které měly přednost.

Ač se tedy zdálo, že 15. století bude pro školu v Českém Krumlově ústup a upozadění, nakonec se ukázalo, že tomu tak úplně není. Husitské války musely skončit a ve chvíli, kdy válka skončí, lidé mají zájem o další činnosti, vrací se ke svému dennímu životu. Především takto činí i šlechta, která má na starosti spravování města, ale zároveň již má dostatečné prostředky pro to, aby znovu mohla dotovat školní činnost. Příznivců školy bylo v období konce 15. století a počátku 16. století již mnohem více, což vedlo k tomu, že se škola mohla znovu rozvíjet a dosáhnout tak svého vlastního „zlatého věku“, pokud je to tak možné prezentovat.

Proč je možné považovat toto období za vrcholné v rámci vzdělávání v Českém Krumlově? Shrnutí tohoto faktu je možné vidět v následujícím textu: „Českokrumlovská latinská škola prožívala období rozkvětu v druhé polovině 15. století a na počátku 16. století, kdy ve městě působili vzdělaní kněží, většinou absolventi italských universit, kteří přispěli k vedoucímu postavení města v duchovním životě české katolické menšiny. Absolventi školy odcházeli studovat na katolické univerzity ve Vídni, Krakově a Bologni. Spojení s italským prostředím přinášelo do města počátky humanismu. Počet žáků školy se pohyboval mezi 50 až 80.“²⁵

Škola se rozvíjela tedy především díky tomu, že její učitelé byli dostatečně vzdělané osoby, které mohly dále předávat svoje vědomosti. Ale je samozřejmě jasné, že pokud chtěla škola disponovat vzdělanými lidmi, musela k tomu mít i vhodné prostředí. „Zmatky v zemi a drobné boje na česko-rakouském pomezí neposkytovaly příležitost k hospodářské a kulturní konsolidaci. Teprve vláda Voka II. (1478-1493) a Petra IV. z Rožmberka (1493-1523) těžící z obecného uklidnění, k němuž došlo po olomouckých dohodách mezi králem Vladislavem a Matyášem Korvinem roku 1479, umožnila nejen rozvoj hospodářství a obchodu, nýbrž i kulturní novu. Její charakteristické rysy naznačuje vývoj krumlovské

---

²⁵ JAKAB, M. *Kostelní č. p. 162* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/img.php?img=845&LANG=cz>>.

školy, která získala koncem 15. a počátkem 16. století mnoho příznivců.²⁶ Právě příznivci mohli přispět finančními prostředky, na jejichž základě se škola rozvíjela a přitáhla do města vzdělance, kteří jí dále pomohli vylepšovat. Počet žáků mezi 50 a 80, jak bylo výše citováno, je skutečně velké množství, pokud si uvědomíme, že v roce 1653, kdy byly poprvé zaznamenány souhrnné statistiky obyvatelstva, žilo v Českém Krumlově pouze 2 010 osob²⁷. Lze předpokládat, že okolo roku 1500 byl počet obyvatel nižší – škola tedy nesloužila pouze místním chlapcům, ale také chlapcům z okolí a především také z jiných měst. Latinská škola v Českém Krumlově se v tomto období stala skutečně vyhlášenou.

Vzhledem k tomu, že finančně zajistit školu nebylo snadnou záležitostí, bylo potřeba zajišťovat peněžní prostředky v podstatě jakoukoli myslitelnou činností. Zde je výběr těch, které byly v daném období využívány²⁸:

- odměny dané odkazem Petra Višně z Větrní roku 1374: v případě, že členové školy zpívali vigilie, byli odměňováni jak školmistr (6 grošů), tak žáci (20 grošů), čtyřikrát do roka povinnost zpívat antifonu Salve regina za odměnu 5 grošů na maso (ryby) a s pololetním platem 6 grošů,
- odměny dané odkazem Markéty z Pořešína ze 70. let 14. století: služby se příliš nelišily, roční odměna pro správce byla 6 grošů, pro žáky pak po 5 groších,
- Petr IV. z Rožmberka 12. října 1495 obdaroval krumlovskou faru rybníkem v Rozpoutí, kdy faráři museli na základě odkazu školmistra a měšťana Martina, vyplácet ročně žákům na maso, jen o dva dny později daroval Petr IV. kostelu vesnici Slupenec,
- škola (školmistr, kantor a žáci) dostávala zároveň odměny za každou nařízenou bohoslužbu,

---

²⁶ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 15.

²⁷ GRULICH, J. *Demografický vývoj města Český Krumlov* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_histor_demvyv.xml>.

²⁸ BŘEZAN, V. *Vejtah vybraný z knížky Privilegiorum fary krumlovské, co ctihodný kněz děkan a farář krumlovský přes celý rok povinen jest při kostele farním sv. Václava vykonávati*. Rukovis autora, který je uložen ve státním archivu v Třeboni – pobočka Český Krumlov.

- plebán (kněz, farář) měl pak ročně z povinnosti obdarovat školu jednou kupou grošů (60 grošů).

Těchto obdarování a odkazů, případně i povinností, bylo více, ale pro ilustraci toho, že o školu byl skutečně zájem a že především Petr IV., ale i další páni města stáli o to, aby se škola ve městě rozvíjela. Sám Petr IV. z Rožmberka byl jedním z těch, kteří na škole studovali, i když samozřejmě jen v rámci „základní školní docházky“. „Školy a vzdělávání byly v oné době v rukou církve. První zprávy o existenci školy jsou ze sedmdesátých a osmdesátých let 14. století, jak již bylo v práci uvedeno. I přesto, že si škola získala určitý věhlas, především v rámci Čech, další vzdělávání nadaných měšťanských synů i některých mladých Rožmberků se mnohdy odehrávalo v daleké cizině. Na boloňské univerzitě studovali Petr IV., Oldřich III. a Jindřich VII. z Rožmberka, jiní studovali ve Vídni nebo v Krakově. Je to dáno především tím, že v minulosti nikdy neexistovala univerzita, což by bylo pro podmínky takto malého města v podstatě nemyslitelné.“²⁹ V dnešní době tomu tak již úplně není a v Českém Krumlově má v současné době pobočku CEVRO Institut, a to přímo v domě na adrese Linecká 43, který je především sídlem základní školy Linecká. V době, o které práce nyní pojednává, však byla univerzita něčím nemyslitelným především proto, že její náklady by byly obrovské a její využití velmi malé a nedostačující.

Vzhledem k tomu, že již bylo velmi mnoho řečeno o jednotlivých osobách, které se podílely na chodu školy, je vhodné se na ně zaměřit konkrétněji. A to nikoli pouze na osoby, ale i na samotnou organizaci školy v době středověku a počátku novověku. Škola v této době má svá specifika, a tudíž je lépe se na ně zaměřit konkrétněji. Pokud se týká organizace latinské školy v Českém Krumlově, je možné ji rozdělit do několika základních bodů, které lze shrnout následujícím způsobem:

- osazenstvo školy (školmistr neboli rektor, kantor a žáci),
- počet žáků,

---

²⁹ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 26.

- původ žáků,
- vztah školy s ostatními vzdělávacími zařízeními své doby.

Osobou, která byla pro chod školy nejdůležitější, byl **školmistr (rektor)**. V bakalářské práci již bylo uvedeno, že první lektor, jehož působení na škole v Českém Krumlově je doloženo z roku 1372. Jak lze chápat postavení školmistra a jaká byla vlastně jeho funkce? V současné době již máme pojem rektor spojený s osobou, která vede vysokou školu. Na nižších úrovních se nepoužívá, český pojem školmistr je pak v podstatě již pojmem zastaralým a užívaným pouze v rámci historických dokumentů.

Pozici školmistra první latinské školy v Českém Krumlově můžeme charakterizovat následujícím způsobem: „Ve 14. a 15. století zastával rektor krumlovské školy – podobně jako v jiných městech – dvě funkce: byl současně školním správcem a městským písařem. K rozdělení tohoto původního spojení došlo v Krumlově koncem 15. století a počátku 16. století. Tato rozluka však znamenala, že rektor byl těsněji připoután ke škole, a tak se stal vlastně závislejší na faře, nežli tomu bylo ve starších dobách.“³⁰ Rektora lze tedy považovat především za správce školy, zastával funkci ředitele, jak ji chápeme v současné době, a byl tím, kdo se staral o chod školy. Zároveň je vhodné doplnit, že rektor měl většinou vysokoškolské vzdělání, a to alespoň s titulem bakalář, anebo ještě lépe s titulem univerzitního mistra. V tomto ohledu se jedná o jeden z rozdílů mezi rektorem a kantorem.

Kantor je tedy druhou osobou, naprosto nepostradatelnou pro chod školy. Role kantorů, jak ji chápeme dnes, však byla velmi odlišná, stejně jako se lišila tehdejší výuka od výuky dřívější. Rozdíly jsou především v tom, že v minulosti byla škola až příliš vázaná na faru.

„Přední povinností kantora bylo pečovat o církevní zpěv. K ruce měl varhaníka, který v kostele zajišťoval hudební doprovod. Aby kantorovi svěřenci mohli řádně plnit své povinnosti, museli znát noty a umět číst náboženské texty.

---

³⁰ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 39-40.

Naučit děti těmto předpokladům, které podmiňovaly aktivní spoluúčast při bohoslužbách, patřilo asi k zásadním povinnostem kantorovým. Jeho činnost byla usnadněna, zůstal-li sbor nebo alespoň jeho jádro pohromadě delší dobu. (...) V 15. a zčásti i v 16. století byli kantory kněží, kaplani nebo jiní beneficiáti krumlovského kostela.“³¹ Docházelo tedy k tomu, že postavení kantora se postupně přesouvalo z kněží na měšťany, kteří tedy neměli přímý vztah k církvi, nejednalo se o duchovenstvo, ale o osoby, jež chtěly své vědomosti předávat dětem, jež se na škole učily.

Vzhledem k tomu, že z druhé poloviny 15. století nejsou dochovány žádné záznamy o tom, že by na škole působil kantor, předpokládá se, že v tomto ohledu se funkce rektora a kantora slévala a zajišťovala ji pouze jedna osoba. V době pohusitské tah poměrně ekonomický, hlavně proto, že byly sníženy náklady na chod školy, což bylo dáno menším počtem osob, které zde školní činnost poskytovaly, případně ji přijímaly.

Tou třetí skupinou, která byla pro chod školy důležitá, a samozřejmě je důležitá i v současnosti, jsou její **žáci**. „Vedle nečetného učitelského sboru měl rektor nejen při církevním zpěvu v kostele, nýbrž i při vyučování ve škole oporu v choralistech (coraly), zvaných někdy zpívajícími žáky (scholares cantates), od počátku 16. století kumpány, od 15. století též školními mládenci (socii scholae), jindy jen žáky (scholares) nebo kleriky (clerici). Pocházeli většinou z přespolečných chudých žáků, s nimiž mají někdy v pramenech shodné označení. Šlo o žáky v původním, užším slova smyslu, tj. o mladíky s nižším svěcením, pro něž byla školní docházka a kostelní zpěv přípravou pro budoucí kněžské povolání. Plnili tak vlastně původní úlohu školy, která měla být podle církevního schématu *seminarium ecclesiae*.“³²

Žáky, tedy původní žáky doby 13. až 16. století, kterážto etapa je v této části práce sledována, je potřeba chápat jako osoby, které se měly především učit být knězi a následně plnit své povinnosti církevního charakteru. Nejednalo se tedy

---

³¹ HEJNIC, J. Dva humanisté v roce 1547. *Rozpravy ČSAV*, 1957, sešit 7.

³² HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 41-42.

o osoby měšťanského typu, ale o osoby, které musely mít určitý druh svěcení, čímž byli součástí církve. Škola tedy rozhodně nesloužila jako všeobecný vzdělávací institut, ale jako institut konkrétně zaměřený jediným směrem, kde se učilo především zpěvu, ale také hudební nauce a čtení, které byly ve své době dané v podstatě jen kněžím.

Pokud se týká **počtu žáků**, je poměrně velmi náročné toto vyčíslit. Je to dáno několika skutečnostmi. Ta první vychází z faktu, že se přesná čísla neuváděla, a to zhruba do doby konce 16. století. Zde však již v této době fungovala škola jiná, jak bude podrobněji prezentováno v následující kapitole bakalářské práce. Ale přesto máme určité záchytné body, z kterých je možné vycházet: „Nejnižší počet, který je třeba předpokládat, je dán sborem choralistů, nezbytných pro běžný chod kostela. Jejich množství nebylo pevně stanoveno, ale zdá se, že číslo 14 zpěváků, s nimiž se setkáváme v instrukci Viléma z Rožmberka (po roce 1550), nebylo nově vytvořeno.“³³ Zároveň je nutné si uvědomit, že byl rozdíl mezi domácími žáky a tzv. žáky chudými, tedy žáky, kteří byli přespolními, nikoli přímo z Českého Krumlova. Toto svědčí nejen o tom, že škola musela disponovat poměrně velkou kapacitou, ale také o tom, že se jednalo o místo v oblasti skutečně vyhledávané.

Následující historický záznam pouze doplňuje předpoklad vysokého počtu žáků, jež byl již v rámci této práce stanoven, tedy něco mezi 50 až 80 žáky. „Ještě přesnější údaj obsahuje v témž vyúčtování Slepického kšaftu položka, podle níž vydal Václav z Rovného po pohřbu „žákuom, kteříž nesli sviece a ty želené potřeby do Latrana i zase, každému po 1 bielém penězi, dal sem 56 denárů bielých“. Lze tedy říci, že roku 1512 doprovodilo zámožného fišmajstra (hlídač panského rybníka) Mikuláše Slepického na jeho poslední cestě z Latránu na hřbitov 56 žáků, snad celá škola. Je jen nejisté, zda je třeba k tomuto číslu připojit ještě 14 zpěváků a dalších 17 jmen uvedených ve Slepické kšaftu (těchto 17 žáků bylo obdarovaných), mezi nimiž byli chudí (přespolní) žáci, ale i tak se zdá odhad 56 –

---

³³ GROSS, H. Bursa antiqua et bursa nova Rosensis v Čes. Krumlově. *Sborník Historického kroužku* 24, 1923, s. 121-126.

87 žáků pro celou školu přiměřený.³⁴ Jedná se tedy především o odhady, ale v podstatě se 60 žáky ročně je možné počítat. Poukazuje na to i jezuitský katalog, který bude prezentován později a který uvádí čísla k datu 1599 a 1600.

Původ žáků, jak již bylo v rámci bakalářské práce několikrát naznačeno, je různorodý a rozhodně nelze říci, že by škola sloužila pouze potřebám krumlovských žáků. Nutno říci, že ve svých počátcích, tedy ve 14. století, kdy ještě stálá škola neexistovala, bylo nezbytné, aby žáci navštěvovali školy jiné. V okolí Českého Krumlova existovaly školy delší dobu, jak bude v poslední části této práce rozebráno. „Podstatnou změnu ve funkci krumlovské školy přineslo 15. století. Husitská doba urychlila sekularisaci městských škol v Čechách, které se většinou dostaly pod správu pražské univerzity; přitom současně vzrostla úloha městské správy. Krumlov patřil mezi několik málo českých měst, v nichž k těmto změnám nedošlo. Vedle Plzně a moravské Olomouce se nadto stal střediskem katolické vzdělanosti, a proto i přirozeným centrem pedagogickým, do něhož přicházeli žáci nejen z jižních Čech, ale i z míst vzdálenějších. Mezi chudými žáky, choralisty a kněžstvem, které v Krumlově v 15. a 16. století působilo, známe vedle Jihočechů i jednotlivce z Plzeňska, z Chebu, Kadaně, Ústí nad Labem, Litoměřice a z moravsko-českých pomezí. Kromě toho je potřeba počítat s přísunem ze sousedního Rakouska, odkud přicházeli žáci mimo jiné i proto, aby se naučili českému jazyku.“³⁵

Z tohoto zdroje se dovídáme o tom, že škola se stala vyhledávanou a byla známá v podstatě po celém Českém království, ale i za jeho hranicemi, což je samozřejmě dáno skutečností, že Rakousko je Českému Krumlovu velmi blízko. Ale také tím, že pedagogická činnost zde byla na úrovni a žáci měli zájem se vzdělávat právě zde. I když zde bylo vzdělání omezeno, Český Krumlov nebyl univerzitním městem, přesto se stal centrem vzdělanosti. Dá se skutečně hovořit o zlaté éře latinské školy, ale jak je patrné z citace, latinská škola nebyla pouze

---

³⁴ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 44.

³⁵ SCHMIDT, V., PICHA, A. Das wissenschaftliche Leben und der Humanismus in Krummaw im 15. Jahrhundert. *Mittheilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen XLII*, 1904, s. 61 – 77.

latinskou, ale český jazyk se zde také vyučoval, jako velmi důležitý prvek, který následně vedl k utvoření samostatného národa, který se dlouho odprošťoval od germánského vlivu. V této době však čeština představovala významný jazyk.

Posledním bodem, kterým je vhodné se zabývat v rámci organizace latinské školy v Českém Krumlově v rámci středověku, je otázka **spolupráce s univerzitami**. Českokrumlovská škola nemohla poskytnout maximální možné vzdělání, proto byla potřeba, aby žáci školy, ve snaze se dále zdokonalovat, cestovali na univerzity. Žáci českokrumlovské latinské školy se zajímali především o tyto univerzity³⁶:

- **pražská univerzita** – zájem o univerzitu byl determinován husitskými válkami, předtím zde graduovali tři žáci krumlovské školy, po válkách je první absolvent známý až v 16. století, místo pražské univerzity se hledali náhrady jinde.³⁷
- **vídeňská univerzita** – díky blízkosti Českého Krumlova k hranicím s Rakouskem a tím i k Vídni zde existovalo dlouhodobé spojení i na úrovni vrchnosti. Nutno říci, že před husitskou dobou nebyl o školu přesto zájem, ale za války univerzitu absolvovalo celkem 7 žáků, za doby jagellonské pak dokonce 17, ale postupně došlo ke snížení počtu, do roku 1584 to bylo pouze dalších 6 žáků.³⁸
- **lipská univerzita** – zájem o tuto univerzitu se dostavil až v první polovině 16. století, přesto bylo do konce tohoto století na univerzitu přijato pouze 5 žáků z krumlovské školy.³⁹

---

³⁶ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 45.

³⁷ ŠMAHEL, F., TRUC, M. Studie k dějinám university Karlovy v letech 1433-1622. *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis IV* 2, 1963, s. 3-52.

³⁸ JANÁČEK, J. Obchodní styky mezi Rakouskem a Čechami v 16. století. *Sborník historický 17*, 1970, s. 123-145.

SCHMIDT, V. Kulturelle Beziehungen zwischen Südböhmen un Passau. *Mittheilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen XLV*, 1907, s. 112-133.

³⁹ ŠIMÁK, J. V. Studenti z Čech, Moravy a Slezska na německých universitách v XV. – XVIII. st. *Časopis českého musea 79*, 1905, s. 209-297, 419-424.

ŠIMÁK, J. V. Studenti z Čech, Moravy a Slezska na německých universitách v XV. – XVIII. st. *Časopis českého musea 80*, 1906, s.118-123.

ERLER, G. *Die Matrikel der Universität Leipzig 1*. Leipzig, 1895.

- **krakovská univerzita** – ač se jedná o školu poměrně vzdálenou, přesto se po husitských válkách těšila velkému zájmu a v letech 1483-1512 zde působilo celkem 19 žáků z Českého Krumlova. Jednalo se však pouze o dočasné období zájmu, která po roce 1512 naprosto opadl.⁴⁰
- **boloňská univerzita** – jedna z nejdůležitějších pohusitských univerzit, kam směřovali žáci z Českého Krumlova, především pak žáci zámožnější z vrstev vrchnosti. Mezi jinými zde studovali Petr IV. z Rožmberka, Oldřich III. a Jindřich VII., ale také další osobnosti, především pak osoby navázané na rod Rožmberků, které měly v jejich službách vyššího postavení. V době jagellonské je zde evidováno více jak 15 studentů, kteří pocházeli přímo z Jižních Čech.⁴¹

Většina textu této kapitoly se zabývala latinskou školou v Českém Krumlově, ale je potřeba si uvědomit, že v době vzniku a chodu latinské školy v domě v Kostelní ulici č. p. 162 zde existovalo ještě další vzdělávací, ale především výchovné zařízení, které bylo na rozdíl od většiny škol v zemi zaměřeno na výchovu dívek. Nutno říci, že kapacita i zájem tohoto zařízení byly omezené pouze na určitou skupinu dívek.

„Klarisky poskytovaly zázemí, péči a přiměřenou výchovu dívkám z movitých a společensky výše postavených rodin. Svědčí o tom například dopis Johanky z Rýznberka z roku 1521 žádající Petra IV. z Rožmberka o přímluvu u českokrumlovské abatyše, aby byla do kláštera přijata na výchovu její dcera.“⁴² Klarisky tedy představovaly v podstatě jedinou možnost, jak v Českém Krumlově mohly být vychovávány dívky, i když je nutné podtrhnout, že se jednalo o dívky z vyšších společenských vrstev.

⁴⁰ HEJNIC, J. O knihovně Václava z Rovného. *Sborník národního muzea v Praze, řada – Historie*, 22, 1968, č. 5, s. 229-353.

⁴¹ HLAVÁČEK, I. *Alexius Třeboňský a katalog jeho knihovny z konce 15. Století. Sborník historický* 6, 1959, s. 223-250.

HEJNIC, J. O knihovně Václava z Rovného. *Sborník národního muzea v Praze, řada – Historie*, 22, 1968, č. 5, s. 229-353.

⁴² KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 25.

Nyní jen velmi krátce ke klariskám a jejich působení v Českém Krumlově: „Do kláštera klarisek, založeného asi už roku 1350, jímž objekt byl, přišly první jeptišky roku 1361 ze Slezska. Nadační listina pro tento klášter byla vystavena Petrem, Joštem, Oldřichem a Janem z Rožmberka 24. 4. 1362. Klášter klarisek byl poměrně úzce spjat s minoritským klášteřem ve městě Český Krumlov, který s ženským klášteřem sousedil a sdílel s ním i klášterní kostel Božího těla. Do klidného života kláštera bouřlivě zasáhly husitské války. V roce 1420 prchly českokrumlovské klarisky před tímto nebezpečím do hornorakouského Freistadtu.“⁴³ Jak však poukázal výše citovaný text, klarisky se do kláštera vrátily a ten nadále fungoval.

Klášteř klarisek se nacházel na Latránu č. p. 67, kde v současné době sídlí několik podnikatelsky zaměřených subjektů. Na obrázku č. 4 je pohled na bývalý klášter klarisek z hlavní ulice.

Obr. č. 4: Latrán č. p. 67

Zdroj: ckrumlov.cz (2011)⁴⁴

⁴³ ČESKÝ KRUMLOV. *Latrán č. p. 67* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_objekt_lat67.xml>.

⁴⁴ ČESKÝ KRUMLOV. *Latrán č. p. 67* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_objekt_lat67.xml>.

4. Vývoj školství v Českém Krumlově v novověku

Práce již hovořila o skutečnosti, že došlo k rozdělení školy a církve, přičemž za počátek tohoto rozdělení je možné považovat tzv. Vilémovu reformu. Vláda Viléma z Rožmberka je obecně tou, která velmi prospěla Českému Krumlovu a vzdělávání v tomto městě. „Vilém z Rožmberka krátce po svém nástupu do čela rodu napravil dlouhodobé nepořádky ve správě českokrumlovské fary a školy zaviněné nedobrym přístupem k plnění základních povinností a nízkými morálními kvalitami jejich představitelů. Budova latinské školy, sloužící svému účelu od počátku 15. století, byla přestavěna. V roce 1554 pan Vilém založil při kostele sv. Víta literátské bratrstvo. Na počátku osmdesátých let 16. století povolal do Českého Krumlova jezuity, pro které v letech 1586 až 1588 postavil Rožmberkův dvorní stavitel Baltazar Maggi z Arogny v Horní ulici krásnou renesanční jezuitskou kolej.“⁴⁵

Vilém se rozhodl, že školu přestaví, ale zároveň došlo i k organizačním změnám: „Současně s přestavbou rozhodl se Vilém z Rožmberka zabezpečit školu i po stránce organizační a hmotné. Nečekal, až budou stavební práce dokončeny, nýbrž přikročil k reformě učitelského sboru již roku 1554. Starší organizace, v níž vedle kumpánů hrál hlavní úlohu školmistr a kantor, nebyla zrušena, nýbrž doplněna o podučitele (subdidascalus), varhaníka (organista), notistu a kustoda (custos). Tato nomenklatura se lišila od tradičního schématu městských partikulárních škol (rector, conrector, collega, cantor, succentor, custos) a v lecčem navazovala na církevní školství, i když Vilém z Rožmberka sám nazval reformovanou krumlovskou školu partikulární.“⁴⁶

Ve druhé polovině 16. století tedy došlo ke změnám, na jejichž základě se škola v Českém Krumlově mohla dále rozvíjet a mohla naplnit potřeby i pro další

---

⁴⁵ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 33.

⁴⁶ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 29.

generace. Zároveň je však nutné si uvědomit, že s dalším rozvojem města a příchodem nových učenců bylo potřeba založit školu novou.

Je nutné se zmínit o jedné z nejvýznamnějších škol a zároveň budov, které v Českém Krumlově stojí: „V osmdesátých letech 16. století ustoupily čtyři domy (jiné zdroje hovoří o šesti domech)⁴⁷ v Horní ulici novostavbě jezuitské koleje a další čtyři domy v blízkosti koleje byly získány pro potřeby jezuitů.“⁴⁸ Jedná se o stavbu, které je dominantou Horní ulice a v současné době je užívána ke komerčním účelům, kdy v této budově má sídlo Hotel Růže. Obr. č. 5 znázorňuje celkový pohled na průčelí budovy.

Obr. č. 5: Horní ulice č. p. 154

Zdroj: ckrumlov.cz (2011)⁴⁹

Vzhledem k tomu, že ke konci 16. a počátku 17. století nebyla situace v zemi, především pokud se týká náboženství, právě poklidná, je vhodné lépe popsat situaci v Českém Krumlově: „Konec 16. a počátek 17. století byl jediným obdobím, kdy mohli v Českém Krumlově plnoprávně žít protestanté. Petr Vok z Rožmberka, sám člen jednoty bratrské, v roce 1598 věnoval přestavěný kostel

⁴⁷ ČESKÝ KRUMLOV. *Horní č. p. 154* [online] 2011. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_objekt_hor154.xml>.

⁴⁸ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 30.

⁴⁹ ČESKÝ KRUMLOV. *Horní č. p. 154* [online] 2011. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_objekt_hor154.xml>.

sv. Jošta luteránům (evangelíkům) a založil nadaci pro tamního kazatele. Od roku 1595 do roku 1600 působila v bývalém vdovském domě paní Anny Rožmberské z Rogendorfu na Novém Městě evangelická škola. Příchod katolické vrchnosti v roce 1601, kterou byl navíc sám král a císař Rudolf II., sice nepřinesl konec evangelíků v Českém Krumlově, ale uspíšil ho. Absence kazatele a učitele, kteří z Českého Krumlova odešli již v roce 1600, usnadnila odebrání kostela sv. Jošta protestantům.⁵⁰

Práce se již zabývala počtem žáků v klasické škole, škole církevní, kdy autoři při tomto odhadu, který není dokonalým a přesným údajem, vycházeli i z dat, která byla zaznamenána původní jezuitskou kolejí. „Podle dochovaného zlomku katalogu jezuitského gymnasia z roku 1599 nebo z doby okolo tohoto roku, navštěvovalo tehdy gymnasium 52 žáků, vedle nichž studovali ještě chudí žáci – škola jich roku 1599 měla (právě tak je v březnu následujícího roku) 36, zatímco v prosinci 1600 tento počet stoupl na 39 žáků.“⁵¹ I v dalších letech si tedy školy v Českém Krumlově udržovaly dostatek žáků a studentů, což umožnilo právě i vznik jezuitské koleje. Kolej a škola spolu koexistovali v podstatě celou dobu do zániku jezuitské koleje. Ale zánik školy na sebe nenechal dlouho čekat, jak bude dále konkrétněji popsáno.

Jezuitská kolej tak mohla dál působit společně se školou, kterou Vilém z Rožmberka učinil školou partikulární. Ale netrvalo dlouho a jezuitský seminář se z domu v Horní ulici č. p. 154 přesunul do budovy nové, kterou je současná budova Vlastivědného muzea v Českém Krumlově. Budova se nachází v podstatě téměř naproti budově původní jezuitské koleje. Tato budova, která je zachycena na obr. č. 6 sloužila školství až do roku 1945, i když ke zrušení jezuitské koleje došlo dříve, jak bude dále rozebráno.

---

⁵⁰ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 32.

⁵¹ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 44.

Obr. č. 6: Horní ulice č. p. 152

Zdroj: Jakab (2011)⁵²

Osud Jezuitské koleje, která byla rozšířena o jezuitský seminář v domě v Horní ulici č. p. 152, trval ještě do dalšího století. K vystavění jezuitského semináře došlo v roce 1652, kdy byla tato nová budova dokončena. Jezuitská kolej i jezuitský seminář ukončily svou činnost v roce 1777, kdy se jezuitská kolej dostala do rukou armády a fungovala jako kasárna, jezuitský seminář pak dál sloužil školním účelům, jak již bylo poznamenáno.⁵³

Jak se již v současné době ví, ani původní škola v Kostelní ulici č. p. 162 nevydržela až do současné doby, i když vzdělávacím účelům slouží nadále jako jedna z budov, kde působí základní umělecká škola. Osud této školy do jisté míry předurčila národní reforma školství, ke které došlo v roce 1774. Tato reforma stanovila systém německé normální, triviální a hlavní školy. Ve městě tak fungovaly pouze školy německé. Právě i škola v Kostelní ulici č. p. 162 byla školou německou pro chlapce a dívky, ale vzhledem k tomu, že mělo dojít ke vzniku školy hlavní, která ve městě jako Český Krumlov musela existovat, pro tento účel byla v roce 1782 zřízena „Hauptschule“ v bývalém jezuitském

---

⁵² JAKAB, M. *Historie školství ve městě Český Krumlov* [online] 2011. [cit. 13. února 2011].

Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_histor_skolst.xml>.

⁵³ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 35.

semináři. Hlavní škola byla sloučena se školou městskou a poskytovala vzdělání bez rozdílu pohlaví i sociálního postavení.⁵⁴ Školství tedy již nabralo jiný směr a tradice zde do jisté míry přestala platit. Hlavně došlo k významným změnám, které učinily z Krumlova v podstatě německé město, kde se vyučovalo již v němčině. Konec latinské školy lze tak datovat v podstatě do 18. století, ale spíše ještě dříve do století sedmnáctého. Osud budovy v Kostelní ulici č. p. 162 bude podrobněji rozebrán v kapitole o uměleckých školách, které vznikaly v Českém Krumlově.

Ve městě se utvářely další instituty pro vzdělávání. Jedním z příkladů může být tento: „Josef ze Schwarzenberku založil v areálu českokrumlovského zámku soukromou střední školu pro úředníky (Schwarzenberský hospodářský ústav – Hochfürstlich Schwarzenbergisches Ökonomie Institut), která působila v letech 1800 až 1850.“⁵⁵ Jednalo se o velmi specializovanou školu, jejíž trvání nebylo příliš dlouhé, ale přesto je vhodné jej zmínit.

Vzhledem k tomu, že cílem práce bylo věnovat se především počátku školství v Českém Krumlově, bude následující vývoj ve městě zachycen pouze v bodech, kdy je čerpáno z více zdrojů, jež jsou uvedeny u příslušné citace. Vývoj po roce 1777 byl tedy následující⁵⁶:

- **1782-1850** – v hlavní škole ve městě působí přípravná pro budoucí učitele, přičemž tito absolventi pak mohli učit na městských a triviálních školách.
- **1787** – do této doby je hlavní městská škola školou společnou (pro dívky i chlapce), ale od tohoto roku vzniká dvoutrídňá městská dívčí škola, která byla o rok později spojena se školou hlavní, ale v roce 1833 se na této

---

⁵⁴ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 63.

⁵⁵ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 34.

⁵⁶ JAKAB, M. *Historie školství ve městě Český Krumlov* [online] 2011. [cit. 13. února 2011].

Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_histor_skolst.xml>.

KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 62-68.

KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., VESELÝ, J., ZÁLOHA, J. *Českokrumlovsko – mozaika dějin*. 1. vyd. Český Krumlov : Státní okresní archiv Český Krumlov, 2000. 84 s. ISBN 80-238-6062-3. S. 22.

osamostatnila, a to i přesto, že dále působila v budově hlavní školy, v roce 1870 se škola přeměnila na obecnou dívčí školu.

- **1792-1825** – v Českém Krumlově působí výchovný institut pro vojenské žáky (tzv. Artillerie- und Militär-Erziehungshaus), který souvisel s přesunem dělostřeleckého pluku do Českého Krumlova.
- **1817** – vzniká tzv. Arbeitsschule, tedy pracovní škola, která poskytovala zázemí nejprve sedmi osiřelým chlapcům, ale později i dalším dětem z nemajetných rodin, od roku 1842 je určena i dívkám, základem je výuka, ale i ruční práce a práce řemeslné, vhodné pro jejich následné pracovní uplatnění. Osud této školy souvisí se školou původní, neboť od roku 1835 byla chlapecká pracovní škola umístěna právě v Kostelní ulici č. p. 162. Při rozšíření na výuku dívek, došlo k jejich ubytování v Radniční ulici č. p. 26. K zániku školy došlo pravděpodobně okolo roku 1868 kvůli změnám ve školství.
- **1842-1888** – ve městě funguje nedělní živnostenská škola (Sonntags-Gewerbeschule), která dává učňům technické vzdělání. Po roce 1888 je nahrazena veřejnou německou živnostenskou školou.
- **1854** – vzniká opatrovna pro malé děti (Kleinkinder-Bewahrungsanstalt), na níž se vytvářela sbírka již od roku 1835, která našla své sídlo také v domě v Kostelní ulici č. p. 162, ale ve druhé polovině 19. století přesídlila do bývalého kláštera klarisek v ulici Latrán č. p. 67, kde setrvala až do zániku v roce 1938.
- **1864** – vzniká soukromá dívčí obecná (klášterní) škola, která našla své sídlo v domě v ulici Latrán č. p. 67. Její fungování se datuje až do roku 1938, kdy byla uzavřena a po válce již neotevřena.
- **1870** – hlavní a nižší reálná škola byly nahrazeny chlapeckou obecnou a měšťanskou školou a německým státním gymnáziem.
- **1871** – vzniká německé státní gymnázium (Staatliches-Gymnasium) v budově v Horní ulici č. p. 152, které hned v roce 1872 získává status státního čtyřletého reálného gymnázia, kde je čeština vyučována jako nepovinný jazyk až do roku 1918, kdy se škola oficiálně dále nazývá

Německá státní gymnázium. Po roce 1938 se pak jedná o Oberschule für Jungen in Krummau a. d. Moldau.

- **1871** – německá chlapecká obecná a měšťanská škola (Knaben-Volks- und Bürgerschule) navazuje přímo na školu hlavní a využívá některé její prostory, stejně tak prostory městského divadla, která postupně, vzhledem k nedostatečným kapacitám, získává v roce 1892 budovu novou, která byla původně stavěna pro dívčí školu, ale vzhledem k počtu žáků chlapecké školy byla určena jim. Tato budova se v současné době nachází v Linecké ulici č. p. 43, kdy i nadále slouží jako jedna ze základních škol v Českém Krumlově.
- **1890** – vzniká německá dívčí měšťanská škola (Mäddchen-Volks- und Bürgerschule), která měla získat budovu v Linecké ulici, ale nakonec se usídlila v Kostelní ulici č. p. 163, kde se nacházela nová školní budova (v současné době funguje jako jedna z budov Základní umělecké školy).
- **1927** – byla postavena budova na adrese Špičák č. p. 1927, která se stala sídlem české školy v Českém Krumlově a jako škola funguje i v současné době – Základní škola T. G. Masaryka.

Jak je patrné, v minulosti existovaly dlouhé tradice budov, kdy mnohé si svůj status školního zařízení udržely po století, ale v současné době v podstatě již žádná z původních budov nefunguje jako školní zařízení, kromě domu v Kostelní ulici č. p. 162, kde sídlí umělecká škola. Jezuitská kolej se stala sídlem hotelového zařízení, jezuitský seminář pak sídlem vlastivědného muzea. Vznikaly tak nové školy, které v současné době sídlí v budovách, jejichž historie není tak dlouhá, anebo v budovách, které byly vystavěny později. Jedná se pak zejména o školu v Linecké ulici č. p. 43, školu na Špičáku, Plešivci a Za Nádražím, gymnázium na Chvalšinské ulici. Ve městě se pak nacházejí také Střední umělecká průmyslová škola svaté Anežky České a Střední zdravotnická škola. Vzdělání v Českém Krumlově se tak výrazně posunulo dále, stejně jako počet žáků, kteří jsou ve městě vyučováni. V současné době se již nejedná o desítky, ale o stovky žáků.

5. Umělecké školy v Českém Krumlově

Samozřejmě není možné takto zjednodušovat, ale pokud si uvědomíme, že i v původní latinské škole se vyučoval zpěv, stejně jako čtení not, je možné za první uměleckou školu ve městě považovat právě školu latinskou, která v Českém Krumlově vznikala ve druhé polovině 14. století. Ale pokud se zaměříme na uměleckou školu jako takovou, kterou chápeme v současné době, je nutné se zaměřit na dobu výrazně pozdější, konkrétně na druhou polovinu 18. století, kdy je založena první skutečně umělecká škola ve městě.

Historie školy se však váže ke skutečnosti, že v té době již byl Krumlov výrazně německým městem, což se promítalo i do výuky: „Roku 1780 byla založena městská hudební škola (Städtische Musikschule). Město poskytovalo vedle platu učitelů hudby byt v budově školy a dřevo na topení. Výuka byla zahájena v průběhu roku 1781 se šesti žáky ve školní budově č. p. 162 v Kostelní ulici. Od roku 1812 se stal na více než 40 let ředitelem Karel Patka, jehož všestranná činnost přispěla k rozvoji školy a k nárůstu počtu žáků.“⁵⁷ I když umělecká škola v Českém Krumlově vznikla poměrně pozdě, přesto je její historie již dlouhodobá a umělecká škola se v Českém Krumlově udržela až do současné doby.

Osud umělecké školy je prokazatelně velmi silně spjat s domem č. p. 162 v Kostelní ulici, který je vůbec jednou z nejdůležitějších vzdělávacích institucí v Českém Krumlově. Zde je jeho stručná historie, která zaznamenává především jeho působení jako sídla umělecké školy v Českém Krumlově:

„V roce 1787 zřízením normální školy a hlavní školy v jezuitských budovách přestala stará škola sloužit výuce a byla využívána různě, hlavně pro ubytování učitelů. Horní patro měl obývat učitel hudby, roku 1808 měli být v celém domě ubytováni dělostřelci. Od roku 1819 tu měla být dívčí a chlapecká pracovní škola pro chudé a opuštěné děti. Ty se měly učit ručním pracím, jako bylo zhotovování slaměných košů, mis na ovoce, ubrusů a kobereců, a měly se

---

⁵⁷ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., VESELÝ, J. *Českokrumlovsko 1620-1850*. 1. vyd. Český Krumlov : Státní oblastní archiv Třeboň, 2003. 136 s. S. 62.

připravovat na řemeslo. Později zde byla německá hudební škola a po roce 1947 hudební škola česká.⁵⁸

Hudební škola se v Českém Krumlově po roce 1900 rozdělovala nadále na německou a českou, kdy v podstatě až do roku 1945 převažovala škola německá, neboť zde byla větší síla Němců než Čechů. Česká hudební škola ve městě vznikla ještě před rokem 1945, ale až po druhé světové válce došlo k jejímu skutečnému rozvoji, který tvá až do současné doby, kdy již škola má více jak 230 let od svého založení. „Městská hudební škola (Städtische Musikschule) získala v roce 1911 statut ústavu, na kterém museli vést výuku kvalifikovaní učitelé. Ve škole se vyučovala hra na klavír, strunné a dechové nástroje, zpěv a hudební teorie. Vyučovacím jazykem na škole byla němčina, žáci české národnosti dostávali od roku 1926 vysvědčení v českém jazyce. Nejdůležitější položku příjmů tvořilo školné, další část příjmů tvořil výtěžek z veřejných vystoupení žáků hudební školy. Po připojení Českokrumlovska k německé říši na podzim roku 1938 byla škola přejmenována na Musikschule für Jugend und Volk.“⁵⁹

Zajímavá je skutečnost, že umělecká škola existuje v Českém Krumlově téměř nepřetržitě v jedné budově, i když zde docházelo k různému vývoji a výrazným změnám.⁶⁰ Toto naznačuje i vývoj české hudební školy v Krumlově:

„Česká soukromá hudební škola byla zřízena v roce 1927 z iniciativy členů Okresního osvětového sboru v Českém Krumlově, neboť dvě do té doby existující české soukromé hudební školy nestačily uspokojit zájem českých dětí o hudební vzdělání. Zpočátku škola sídlila v prostorách tehdejší české měšťanské školy v minoritském klášteře, od roku 1929 ve školní budově na Špičáku. Ve škole se vyučovala hra na klavír, na housle, zpěv a hudební teorie. Po přerušení činnosti v letech 1939-1945 zahájila hudební škola činnost v roce 1947 v Linecké ulici č. p. 47. Od roku 1948 převzal školu do své péče městský národní výbor

---

⁵⁸ JAKAB, M. *Historie školství ve městě Český Krumlov* [online] 2011. [cit. 13. února 2011].

Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_histor_skolst.xml>.

⁵⁹ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 65.

⁶⁰ ŠVEPEŠOVÁ, A. *Historie* [online] 2010. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.zus-ceskykrumlov.cz/>>.

a škola se přestěhovala do budovy bývalé německé hudební školy v Kostelní ulici.“⁶¹

Umělecká, především tedy hudební škola, má v Českém Krumlově velmi dlouhou tradici, což vyplývá i ze skutečnosti, že se zde mohla udržet tak dlouhou dobu, ale především i proto, že se jedná o velmi uznávanou školu, a to jak v Českém Krumlově, tak i okolí. O tom, že škola má důležité a nepřehlédnutelné jméno, svědčí i následující fakta: „Dnešní ZUŠ Český Krumlov poskytuje základy uměleckého vzdělávání 850 dětem, mladým lidem i dospělým pod odborným vedením 40 pedagogů. Zřizovatelem je Krajský úřad v Českých Budějovicích. Zázemí pro vzdělávání tvoří nejen dvě budovy v Českém Krumlově, ale také další odloučená pracoviště v Křemži, Horní Plané, Brloze, Kájově a Chvalšínách.“⁶²

Počtem studentů i počtem pedagogů se jedná o velmi významnou školu v celém Jihočeském kraji, což je spojeno i s existencí hudebních těles v Českém Krumlově a především i pěveckých sborů, především pak sboru Perchta⁶³. To svědčí o tom, že Český Krumlov je skutečně muzikálním městem a hudební tradice je zde velmi důležitá a velmi silná, což jen souzní se skutečností, že zde hudební škola byla založena z místní iniciativy již před více jak dvěma stoletími. Pro takto poměrně malé město se jedná o velmi důležitý prvek jeho kultury, a to i proto, že se základní umělecká škola podílí i na důležitých událostech ve městě, jako jsou především Slavnosti pětileté růže, ale i další akce konané během celého roku.

---

⁶¹ KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3. S. 68.

⁶² ŠVEPEŠOVÁ, A. *Historie* [online] 2010. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.zus-ceskykrumlov.cz/>>.

⁶³ PERCHTA. *Českokrumlovský městský pěvecký sbor Perchta* [online] 2011. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.perchta.cz/>>.

6. Počátky školství na Českokrumlovsku

V bakalářské práci se hovořilo o školách přímo v Českém Krumlově, ale i přesto, že první škola v Českém Krumlově vznikla skutečně velmi brzy, rozhodně se nejednalo o první podobnou instituci v této oblasti. Vzhledem k tomu, že v okolí Českého Krumlova jsou další významné sakrální stavby, váže se vznik prvních škol právě k jejich působení.

„Cisterciácký řád, který roku 1259 a 1263 osadil kláštery vyšebrodský a zlatokorunský, pokládal vedle zbožného života a kolonizace za jeden ze svých prvořadých úkolů vzdělání. O církevní zpěv pečovali v kláštřech kantor a sukcentor, mladší spolubratři byli svěřeni lektorům, většinou mnichům, kteří prošli některým z řádových generálních studií.“⁶⁴

Škola byla na Českokrumlovsku tedy již mnohem delší dobu než škola v Českém Krumlově, což dokazuje velmi dlouhou tradici a pozornost, která je školám a obecně vzdělávání v této lokalitě věnována. Nutno říci, že město musí děkovat především církvi, bez které by školy nevznikaly a bez které by se na českokrumlovském území nevyvíjely tak dlouhou dobu. A i přesto, že došlo již dávno k oddělení církve a školy (i když i v současné době existují křesťanské školy a náboženství se na školách vyučuje, ač stále méně), role církve v dějinách je nesporná a z tohoto důvodu je nutné rozhodně považovat její vliv za přínosný. Následující text však poukazuje na to, že důvodů, proč v Českém Krumlově vznikla škola, je mnohem více a je potřeba se dívat na tehdejší dobu v širších souvislostech.

Předpoklady pro vznik krumlovské školy byly v druhé polovině 14. století podmíněny předcházející stoletou činností, kterou vyvíjely cisterciácké kláštery vyšebrodský a zlatokorunský, církevními závazky, jimiž byla krumlovská fara od 70. let 14. století k péči o školu přímo vedena, dále i osobní přízní Petra II. z Rožmberka (1326-1384), který kladl v duchu raného humanismu důraz na

---

⁶⁴ HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s. S. 44.

kulturní poslání církve, a v neposlední řadě i objektivními potřebami, které Rožmberkům kladly zvýšené nároky na správu panství a jeho zajištění před nebezpečným učením heretiků.⁶⁵

Školy v oblasti Českokrumlovska mají velmi dlouhou tradici a lze jim vděčit i za to, že existují současné školy, v nichž se mohou děti vzdělávat. Historie je dlouhá především proto, že křesťanství v zemi skutečně pomohlo, a také proto, že mělo tendence téměř „dobyvatelské“. Je to dáno faktem, že vzdělání mělo sloužit i jako nástroj boje proti kacířům, jak se text výše zmiňoval. Kostel anebo klášter se tak staly centrem vědění, stejně jako místem boje proti pohanství a kacířství. I když je v současné době možné pohlížet na činnost církve s kritickým aspektem, je nutné si uvědomit, že pokud se týká vzdělávání, bylo toto vždy na jednom z prvních hodnotových míst křesťanství. Český Krumlov církvi vděčí za více jak šest set let dlouhou tradici školy v Českém Krumlově a okolí, která začala jako latinská, pokračovala jako německá a nakonec skončila jako česká škola.

---

⁶⁵ ZOUBEK, F. J. O školách čtrnáctého století. *Časopis českého muzea* 54, 1880, S. 458-469.

Závěr

Práce si stanovila svůj cíl poměrně jednoznačně: Prezentovat historický rámec počátků vzdělávání v Českém Krumlově a jeho okolí se zaměřením na školy klasického vzdělávání, ale i vzdělávání uměleckého. Práce se dále soustředí i na následný vývoj školství v tomto městě v dalších staletích.

K naplnění tohoto cíle bylo zvoleno celkem šest kapitol, které se od velmi obecného popisu historie zabývaly již velmi konkrétním vznikem a pokračováním vzdělávání v Českém Krumlově a také v jeho okolí. Vzhledem k tomu, že již v první kapitole bylo stanoveno, že Český Krumlov je městem velmi starým, jehož počátky se začaly formovat již ve 13. století, existoval zde předpoklad, že i místní vzdělávání má velmi dlouhou tradici. Tato premisa se potvrdila již na regionální úrovni, kdy první školy jsou datovány do druhé poloviny 13. století. Jednalo se o školy, které byly zřízeny u dvou významných klášterů své doby i současnosti – jde o klášter vyšebrodský a klášter zlatokorunský, kde se o zřízení škol zasloužili cisterciáci. Právě tyto dvě školy dopomohly mimo jiné k tomu, že vznikla škola v Českém Krumlově.

První škola v Českém Krumlově se samozřejmě váže k církevní instituci, kterou je kostel sv. Víta, jenž byl vystavěn ve druhé polovině 14. století. A právě s jeho vznikem je spojena i první latinská škola v Českém Krumlově, která se datuje zhruba do roku 1370. Vznik je spjat nejen se skutečností, že zde existovala již více jak stoletá tradice církevních škol ve Vyšším Brodě a ve Zlaté Koruně, ale také s faktem, že panství spravovali Rožmberkové, kteří v podstatě po celou dobu své vlády (vyjma husitského období) velmi stáli o rozvoj vzdělávání ve městě, což zašlo až tak daleko, že období Viléma z Rožmberka je považováno za „zlatý věk“ českokrumlovské školy.

Českokrumlovská škola se následně vyvíjela nepřetržitě od svého vzniku až po současnost. Nejslabším obdobím bylo právě období husitské, kdy Rožmberkové, především v osobě Oldřicha II., přišli o velké finanční prostředky

vinou válečných útrap a zadlužování. Nakonec však války skončily a po té době se škola vyvíjela rychlým tempem a dosáhla svého nejlepšího období.

Na konci 15. a na počátku 16. století se českokrumlovská škola stala velmi uznávanou, což je spojeno i se skutečností, že mnozí její žáci následně navštěvovali univerzity nejen ve střední Evropě – velmi málo pražskou, o to více pak vídeňskou, lipskou, krakovskou, ale i boloňskou, kterou studovali především šlechtici z rožmberského rodu, což svědčí o tom, že krumlovská škola měla dostatečně schopný personál, aby dokázal připravit jedince i na studium na univerzitách.

V následujících letech, hlavně v době pobělohorské, se i českokrumlovská škola začala významně měnit a i přesto, že si udržovala svou kvalitu, nejednalo se o školu českou, ale o školu německou, což bylo umocněno i blízkostí rakouského pohraničí. Němčina byla jako hlavní a většinou i jediný jazyk na školách (čeština se vyučovala, pokud vůbec, tak jako jazyk vedlejší), což ve městě vydrželo v podstatě až do konce druhé světové války. Až poté je možné mluvit o převaze českých škol, které se nakonec staly jedinými, jež ve městě působily a působí v současnosti.

Počátky českokrumlovské školy jsou tedy datovány poměrně hluboko do historie, což činilo z města jedno z velmi důležitých center vzdělání, jak bylo v rámci bakalářské práce popsáno. Tradice je zde velmi dlouhá, ale důležitější je skutečnost, že škola byla navštěvována i žáky z jiných koutů Českého království, nikoli pouze z jižních Čech. Význam českokrumlovské školy samozřejmě postupem let začal klesat, ale to nic nemění na tom, že z hlediska historického byla její pozice velmi významná, a to i díky blízkosti Rakouska.

Vhodné je ještě zmínit velmi dlouhou tradici uměleckých škol v Českém Krumlově, kdy hudební škola zde existuje nepřetržitě již 230 let, což je velmi dlouhá doba. Nesmíme zapomínat i na velké množství dětí, které kursy navštěvují. I když škola začínala jako německá, postupem času se vyprofilovala jako velmi důležitá součást života města, které se snaží nadále pokračovat v kulturní tradici i v tradici vzdělávací.

Pro práci se staly maximálně přínosné především dvě publikace: Příběh města Český Krumlov, který byl vydán k jubileu města, a Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské od Josefa Hejnice. První jmenovaná publikace je průřezem historie Českého Krumlova a zabývá se i tématem školství, především pak v novověku, ale i v době předcházející. Jedná se o soubor, který shrnuje základní poznatky o školství a jeho rozvoji ve městě. Ale nejpřínosnější se ukázala publikace Josefa Hejnice, která obsahovala obrovské množství zdrojů a odkazů, které uváděl sám autor. Bakalářská práce tedy vycházela ze zdrojů, které použil sám Hejnic – snažil jsem se maximálně uvádět původní zdroje, které Hejnic citoval.

Pokud se týká dostupnosti publikací, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích se ukázala jako vhodným zdrojem, neboť všechny publikace, které byly pro práci nezbytné, zde jsou k půjčení anebo k prezenčnímu nahlédnutí. Skutečnou studnicí zdrojů se pak ovšem stala výše zmiňovaná publikace Josefa Hejnice.

Použité zdroje

BŘEZAN, V. *Vejtah vybraný z knížky Privilegiorum fary krumlovské, co ctihodný kněz děkan a farář krumlovský přes celý rok povinen jest při kostele farním sv. Václava vykonávati*. Rukovis autora, který je uložen ve státním archivu v Třeboni – pobočka Český Krumlov.

ČESKÝ KRUMLOV. *Historie města Český Krumlov* [online] 2010. [cit. 29. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/mesto_histor_himeck.xml>.

ČESKÝ KRUMLOV. *Horní č. p. 154* [online] 2011. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_objekt_hor154.xml>

ČESKÝ KRUMLOV. *Kostelní č. p. 162* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/img.php?img=845&LANG=cz>>.

ČESKÝ KRUMLOV. *Latrán č. p. 67* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_objekt_lat67.xml>.

ČESKÝ KRUMLOV. *Listina Jindřicha I. z Rožmberka z roku 1309, ve které je Český Krumlov poprvé označen jako město* [online] 2010. [cit. 29. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.ckrumlov.info/img.php?img=atr395i1&LANG=cz>>.

ČESKÝ KRUMLOV. *Mapa města Český Krumlov* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://mapy.ckrumlov.cz/tms/ckrf_a/#c=-769793%252C-1182727&z=5&l=zm,pp&p=kpr,ksz,uby,atr&>.

ERLER, G. *Die Matrikel der Universität Leipzig I*. Leipzig, 1895.

GROSS, H. *Bursa antiqua et bursa nova Rosensis v Čes. Krumlově. Sborník Historického kroužku 24, 1923, s. 121-126.*

- GRULICH, J. *Demografický vývoj města Český Krumlov* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_histor_demvyv.xml>.
- HEJNIC, J. *Českokrumlovská latinská škola v době rožmberské*. Praha : Academia, 1972. 75 s.
- HEJNIC, J. Dva humanisté v roce 1547. *Rozpravy ČSAV*, 1957, sešit 7.
- HEJNIC, J. O knihovně Václava z Rovného. *Sborník národního muzea v Praze, řada – Historie*, 22, 1968, č. 5, s. 229-353.
- HLAVÁČEK, I. *Alexius Třeboňský a katalog jeho knihovny z konce 15. Století*. *Sborník historický* 6, 1959, s. 223-250.
- JAKAB, M. *Historie školství ve městě Český Krumlov* [online] 2011. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_histor_skolst.xml>.
- JAKAB, M. *Kostelní č. p. 162* [online] 2011. [cit. 5. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/img.php?img=845&LANG=cz>>.
- JANÁČEK, J. Obchodní styky mezi Rakouskem a Čechami v 16. století. *Sborník historický* 17, 1970, s. 123-145.
- KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., a kol. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Český Krumlov : Město Český Krumlov, 2009. 192 s. ISBN 978-80-254-4796-3.
- KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., BŮŽEK, V. *Českokrumlovsko v proměnách staletí*. Český Krumlov : Státní okresní archiv Český Krumlov, 1999. 72 s. ISBN 80-238-4620-5.
- KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., VESELÝ, J. *Českokrumlovsko 1620-1850*. 1. vyd. Český Krumlov : Státní oblastní archiv Třeboň, 2003. 136 s.
- KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., VESELÝ, J., ZÁLOHA, J. *Českokrumlovsko – mozaika dějin*. 1. vyd. Český Krumlov : Státní okresní archiv Český Krumlov, 2000. 84 s. ISBN 80-238-6062-3.

- KUBÍKOVÁ, A., MAŠKOVÁ, V., VESELÝ, J. *Českokrumlovsko 1400-1460*. 1. vyd. Český Krumlov : Státní okresní archiv v Českém Krumlově, 1997. 90 s.
- KUČERA, K. Vývoj účinnosti a složitosti českého pravopisu od konce 13. do konce 20. století. *Slovo a slovesnost*. Praha, 1998, roč. 59, s. 178–199.
- PERCHTA. *Českokrumlovský městský pěvecký sbor Perchta* [online] 2011. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.perchta.cz/>>.
- SCHMIDT, V. Kulturelle Beziehungen zwischen Südböhmen un Passau. *Mittheilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen XLV*, 1907, s. 112-133.
- SCHMIDT, V., PICHA, A. Das wissenschaftliche Leben und der Humanismus in Krummau im 15. Jahrhundert. *Mittheilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen XLII*, 1904, s. 61 – 77.
- ŠIMÁK, J. V. Studenti z Čech, Moravy a Slezska na německých universitách v XV. – XVIII. st. *Časopis českého musea* 80, 1906, s.118-123.
- ŠIMÁK, J. V. Studenti z Čech, Moravy a Slezska na německých universitách v XV. – XVIII. st. *Časopis českého musea* 79, 1905, s. 209-297, 419-424.
- ŠMAHEL, F., TRUC, M. Studie k dějinám university Karlovy v letech 1433-1622. *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis IV* 2, 1963, s. 3-52.
- ŠVEPEŠOVÁ, A. *Historie* [online] 2010. [cit. 13. února 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.zus-ceskykrumlov.cz/>>.
- ZOUBEK, F. J. O školách čtrnáctého století. *Časopis českého muzea* 54, 1880, S. 458-469.

Abstrakt

VIKTORA, M. *Počátky vzdělávání v Českém Krumlově*. České Budějovice 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Z. Svobodová.

Klíčová slova: Český Krumlov, Českokrumlovsko, vzdělávání, historický přehled, latinská škola, německá škola, česká škola, umělecká škola, církevní školství, počátky školství

Práce se zabývá tématem počátků vzdělávání v Českém Krumlově. Toto téma je významné především z toho důvodu, že je možné určit, jaké jsou kořeny školství v dané oblasti a jaké byly vlivy, které vzdělávání ovlivňovaly. Školství v Českém Krumlově má velmi dlouhou tradici a poukazuje na skutečnost, že vzdělávání mělo v Jižních Čechách velmi důležitou roli.

Práce pojednává především o základech školství v Českém Krumlově. Vzdělávání v tomto městě se datuje až do 14. století. Ale v tomto období škola pouze vznikala, rozvíjela se ve stoletích následujících. Vzhledem k tomu, že se práce zabývá především počátky vzdělávání, zaměřuje se především na dobu předbělohorskou, ale stručně charakterizuje i období další. Kromě školství klasického se práce zaměřuje i na vzdělání umělecké. Práce stručně pojednává i o obecných počátcích vzdělávání na Českokrumlovsku.

Abstract

The origin of education in Český Krumlov

Key Words: Český Krumlov, Český Krumlov region, education, historical review, Latin school, German school, Czech school, art school, church educational system, origin of education

The bachelor thesis deals with the topic of the origin of education in Český Krumlov. This topic is important because of the reason that we can establish what roots of educational system in the region are and what influences were which affected the education. The educational system in Český Krumlov has a long tradition and shows the fact that education was very important part of lives in the South Bohemia.

Above all, the thesis handles with basics of educational system in Český Krumlov. The education in this town is dated to the 14th century. But in this period, the school was founded; it was evolved in next centuries. Because of the fact that the thesis deals with the origin of education, it is focused on the era before Bílá Hora but other years are also shortly described. Except the classic education, the thesis describes even the art education. The thesis shortly presents a general origin of education in Český Krumlov region.